

דאמר קרא "ועשה אחת מכל מצות ה' בשגגה" [היינו קרא דלעיל, אלא שהובא בשינוי לשון כי כשהיו דורשים הפסוק לפעמים לא היה מצוי ספר לפנייהם ולא רצו לאומרו בעל פה שהרי "דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם בעל פה", ולכן שינו מהכתוב. הקדמה לספר בית הלוי]. ודרשינן: עד שישגג בשתי מצות! כלומר, שיהיו לפני שתי חתיכות, משום ד"מצוות" קרינן, שיש אם למקרא.

איתיביה אביי לרבה על שיטת רב: תניא: רבי אלעזר אומר: כוי, שהוא ספק היה ספק בהמה, והבהמה חלבה אסור והחיה חלבה מותר — חייבין על חלב! שמי שאכל חלב של כוי בשוגג, משום שסבר שהוא חיה, מביא אשם תלוי.

והרי אין כאן חתיכה אחת משתי חתיכות אלא חתיכה אחת, דהיינו הכוי, שהוא ספק אם חלבו מותר או אסור, ולמה חייב אשם תלוי?

אמר לו רבה: רבי אלעזר סבר יש אם למסורת, ו"מצוות" כתיב. ולכן הוא מחייב אפילו בחתיכה אחת. ואילו אני סובר דתנא דמתניתין פליג עליו, וסובר כי יש אם למקרא, וקרינן "מצוות" ומחייב רק כשהיו לפניו שתי חתיכות, ואני פוסק כמותו [שיטמ"ק אות י"ג].

איתיביה: תנן ביבמות: המייבם את אשת אחיו תוך שלשה חדשים משעת מיתתו של אחיו, ולאחר מכן ילדה היבמה בן שספק אם הוא בן תשעה חדשים לראשון, מאחיו,

תקשו ממשנה שאפשר לפרשה בשני אופנים! [רש"י כתובות מח:].

דיכול הוא רב אסי לשנויי לכו: סיפא אמנם מיירי בשתי חתיכות, אבל רישא מיירי בחתיכה אחת.

ומקשינן: אי הכי, למה למיתני סיפא? דהא יש לומר, השתא ברישא דהיתה לפניו רק חתיכה אחת, מחייב עליה אשם תלוי, אכל אחת משתי חתיכות דסיפא — צריכא למימר?! שהרי מסברא האוכל אחת משתי חתיכות חמור יותר מחתיכה אחת, כדלקמן בסוגיא [שבשתי חתיכות אפשר לברר האיסור, וגם איקבע איסורא]!?

ומתריצין: זו, ואין צריך לומר זו, קאמר!

והוינן בה: ולחייא בר רב דאמר: מרסיפא בשתי חתיכות — רישא נמי בשתי חתיכות מיתנא, וכדמקשי ליה לרב אסי, תיקשי ליה לנפשיה — תרתיה למה לי למיתני?

ומתריצין: מתניתין פרושי קא מפרש, והכי קתני: ספק אכל חלב ספק לא אכל מביא אשם תלוי. כיצד? כגון שהיה חלב ושומן לפניו!

אמר רב יהודה אמר רב: היו לפניו שתי חתיכות, אחת של שומן ואחת של חלב, אכל אחת מהן ואינו יודע איזו מהן אכל, חייב. אבל אם היה לפניו חתיכה אחת ספק של חלב ספק של שומן ואכלה, פטור. וכדעת חייא בר רב.

אמר רבה: מאי טעמא דרב?

אלא כששתי החתיכות שוות, שאז לא יתכן כלל ביטול ברוב, ויש כאן חתיכה של איסור וחתיכה